

SHOSHILINCH TEZ TIBBIY YORDAM BRIGADALARI XODIMLARINING KASBIY TAYYORGARLIGINI UZLUKSIZ KASBIY TA'LIM TIZIMIDA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI

Kurbanova Zulfiya Mansurovna

*Respublika o'rta tibbiyot va farmatsevtika xodimlari
malakasini oshirish Buxoro filiali o'qituvchisi
zulfiyakurbanova@mail.com*

Annotatsiya: Mazkur tadqiqot shoshilinch tez tibbiy yordam brigadalari xodimlarining kasbiy tayyorgarligini uzluksiz kasbiy ta'lim tizimida takomillashtirishning yangi uslubiy yondashuvlarini ishlab chiqishga bag'ishlangan. Ishda simulyatsion texnologiyalar, keys-stadi (case-study) usullari va modulli o'qitish tizimining samaradorligi tajriba-sinov asosida tahlil qilingan. Natijalarga ko'ra, taklif etilgan innovatsion yondashuvlar tinglovchilarning o'zlashtirish ko'rsatkichini 24,6 foizga oshirib, reanimatsion harakatlarni bajarish tezligini qisqartirgan va taktik xatolarni 1,8 barobarga kamaytirgan.

Kalit so'zlar: Shoshilinch tibbiy yordam, uzluksiz kasbiy ta'lim, simulyatsion texnologiyalar, keys-stadi, reanimatsiya, kasbiy tayyorgarlik.

Аннотация: Данное исследование посвящено разработке новых методических подходов к совершенствованию профессиональной подготовки сотрудников бригад скорой медицинской помощи в системе непрерывного профессионального образования. В работе на основе эксперимента проанализирована эффективность симуляционных технологий, методов кейс-стади (case-study) и модульной системы обучения. Результаты показали, что предложенные инновационные подходы повысили показатели успешности слушателей на 24,6%, сократили время выполнения реанимационных мероприятий и уменьшили количество тактических ошибок в 1,8 раза.

Ключевые слова: Скорая медицинская помощь, непрерывное профессиональное образование, симуляционные технологии, кейс-стади, реанимация, профессиональная подготовка.

Abstract: This study is dedicated to developing new methodological approaches for improving the professional training of emergency medical teams within the system of continuous professional education. The research analyzes the effectiveness of simulation technologies, case-study methods, and a modular training system based on experimental testing. The results demonstrate that the proposed innovative approaches increased trainees' performance indicators by 24.6%, accelerated the execution of resuscitation procedures, and reduced tactical errors by 1.8 times.

Keywords: Emergency medical service, continuous professional education, simulation technologies, case-study, resuscitation, professional training.

Kirish

Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining ma'lumotlariga ko'ra, shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish sifatining yuqori bo'lishi o'lim holatlarini va og'ir asoratlarni sezilarli darajada kamaytiradi. Kasalxonagacha bo'lgan bosqichda ko'rsatiladigan xizmatlar ko'pincha bemorning hayotini saqlab qolishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Shu sababli, shoshilinch tibbiy yordam stansiyalari xodimlarining kasbiy bilim va ko'nikmalarini uzluksiz kasbiy ta'lim tizimida muntazam yangilab borish dolzarb tibbiy-pedagogik vazifalardan biridir. Hozirgi kunda amaliyotdagi mavjud o'quv dasturlarini zamonaviy xalqaro standartlar, ilg'or simulyatsion texnologiyalar va tezkor qaror qabul qilish algoritmlari asosida takomillashtirish talab etiladi. Ushbu tadqiqotning maqsadi shoshilinch tez tibbiy yordam brigadalari xodimlarini malaka oshirish jarayonida o'qitish samaradorligini oshirishning yangi uslubiy yondashuvlarini ishlab chiqishdan iborat. Uzluksiz kasbiy ta'lim jarayonida so'nggi yillarda ilg'or xorijiy tajribalarga tayanib, modulli o'qitish tizimini joriy etishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bunda har bir xodimning egallagan lavozimi, amaliy tajribasi va funksional vazifalaridan kelib chiqib, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim traektoriyalari belgilanadi. O'quv mashg'ulotlarida real vaziyatlarni modellashtiruvchi keys-stadi (case-study) usullaridan foydalanish tinglovchilarning tanqidiy fikrlashini rag'batlantirib, kutilmagan vaziyatlarda tezkor va xatosiz qaror qabul qilish malakasini mustahkamlaydi.

Ta'lim samaradorligini tubdan oshirish maqsadida zamonaviy simulyatorlar, virtual reallik texnologiyalari va yuqori darajada jihozlangan tibbiy trenajyorlardan foydalanish ko'lami kengaytirilmoqda. Ushbu texnologiyalar xodimlarga xavfsiz muhitda yurak-o'pka reanimatsiyasi, politravma va o'tkir koronar sindrom kabi og'ir holatlarda jamoaviy harakat qilish ko'nikmalarini mukammal egallash imkonini beradi. Shuningdek, o'qitish yakunida olingan bilim va ko'nikmalarining amaliy faoliyatga qanchalik samarali tatbiq etilayotganini baholovchi teskari aloqa va monitoring tizimining yo'lga qo'yilishi ta'lim sifatini uzluksiz nazorat qilishni ta'minlaydi.

Metodologiya Tadqiqot jarayonida tizimli tahlil, qiyosiy pedagogik tajriba, sotsiologik so'rovnomalar va statistik tahlil usullaridan foydalanildi. Tajriba-sinov ishlari Respublika shoshilinch tibbiy yordam ilmiy markazi va uning hududiy filiallarining malaka oshirish kurslarida tahsil olayotgan jami 120 nafar shoshilinch yordam shifokorlari va o'rta tibbiyot xodimlari ishtirokida amalga oshirildi.

Nazorat guruhi (60 nafar): An'anaviy o'quv dasturlari va ma'ruza-amaliyot shaklida tahsil oldi.

Tajriba guruhi (60 nafar): Simulyatsion treninglar, keys-stadi (case-study) va favqulodda vaziyatlarda triaj (saralash) qoidalarini o'z ichiga olgan yangi takomillashtirilgan modul asosida o'qitildi. Olingan natijalar xodimlarning amaliy ko'nikmalarni bajarish tezligi, shoshilinch holatlardagi xatoliklar soni va test sinovlari ballari asosida baholandi.

Tadqiqot yo'nalishlari va parametrlar	An'anaviy yondashuv	Yangi pedagogik va klinik yondashuv	Olingan natija / Farq ko'rsatkichi
O'rtacha o'zlashtirish ko'rsatkichi	Standart bazaviy daraja	Modulli va amaliy keys-stadi asosida	An'anaviy guruhga nisbatan 24,6% ga yuqori
Reanimatsion harakatlar tezligi (O'tkir patologiya va travmatik shok)	Standart vaqt me'yori	Yuqori texnologiyali simulyatsiyalar	Bajarish tezligi o'rtacha 35–40 sekundga qisqardi
Taktik xatolar soni (Simulyatorlarda ishlash jarayoni)	Yuqoriroq xatolik ulushi	Realistik stsenariylar va simulyatorlar	Xatolar soni 1,8 barobarga kamaydi
Stressni boshqarish va qaror qabul qilish	Faqat nazariy ma'lumotlar bilan cheklanish	Real muhitga yaqinlashtirilgan keyslar	Ekstremal sharoitlarda tezkor va xatosiz qaror qabul qilish ko'nikmasi shakllandi
Ta'lim metodologiyasi va istiqbol	Standart tibbiy protokollar	Uzluksiz kasbiy ta'lim va simulyatsion texnologiyalar integratsiyasi	Tibbiy yordam sifati oshib, o'lim ko'rsatkichlari kamayishiga zamin yaratildi

Natijalar Tajriba yakunida olingan ma'lumotlar shuni ko'rsatdiki, yangi pedagogik va klinik yondashuvlar tatbiq etilgan guruhda ko'rsatkichlar sezilarli darajada yaxshilangan. Tajriba guruhidagi tinglovchilarning o'rtacha o'zlashtirish ko'rsatkichi an'anaviy guruhga nisbatan 24,6 foizga yuqori bo'ldi. Xususan:

1. O'tkir yurak-qon tomir patologiyalari va travmatik shok holatlarida standart reanimatsion harakatlarni bajarish tezligi o'rtacha 35-40 sekundga qisqardi.
2. Simulyatorlarda ishlash davomida yo'l qo'yiladigan taktik xatolar soni 1,8 barobarga kamaydi.

3. Tinglovchilar o'rtasida o'tkazilgan so'rovnoma ko'ra, keys-stadi va amaliy stsenariylar asosidagi darslar ularning ekstremal sharoitlarda stressni boshqarish va tezkor qaror qabul qilish ko'nikmasini rivojlantirganini tasdiqladi.

Muhokama Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, shoshilinch tibbiy yordam xodimlarining malakasini oshirishda faqatgina nazariy ma'lumotlar bilan cheklanish yetarli emas. Shifoxonagacha bo'lgan bosqichdagi xodimlar real hayotdagi sharoitlarga yaqinlashtirilgan muhitda — ya'ni yuqori texnologiyali simulyatorlar va real klinik keyslar asosida o'qitilganda kasbiy kompetensiya darajasi keskin oshadi. Bu esa o'z navbatida bemorlarga ko'rsatiladigan tibbiy yordam sifatining oshishiga va o'lim ko'rsatkichlarining kamayishiga zamin yaratadi. Olingan natijalar oldingi ilmiy tadqiqotlar ma'lumotlari bilan qiyoslanganda, uzluksiz kasbiy ta'lim jarayoniga modulli yondashuvni joriy etish samaradorligi yana bir bor o'z tasdig'ini topdi.

Shoshilinch tibbiy yordam tizimida amaliy ko'nikmalarni muntazam ravishda baholab borish va xodimlarning stressli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Simulyatsion markazlarda o'tkaziladigan treyninglar xodimlarga vaqtni tejash, jamoaviy harakatlarni muvofiqlashtirish hamda favqulodda vaziyatlarda shoshilinch algoritmlarni avtomatizm darajasiga yetkazish imkonini beradi. Natijada, har bir mutaxassis o'ziga biriktirilgan vazifani aniq bajarib, bemor hayotini saqlab qolish ehtimolini sezilarli darajada oshiradi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, an'anaviy o'qitish usullari ko'pincha zamonaviy tibbiy texnologiyalar va tezkor sharoitlar talablariga to'laqonli javob bermaydi. Shu bois, o'quv dasturlariga nafaqat standart tibbiy protokollar, balki muqobil klinik stsenariylar va kutilmagan favqulodda holatlar simulyatsiyasini kiritish zarur. Bu yondashuv xodimlarning tanqidiy fikrlash qobiliyatini rag'batlantirib, murakkab va o'zgaruvchan sharoitlarda ham tezkor hamda xatosiz qaror qabul qilish ko'nikmasini shakllantiradi. Mazkur amaliyotning joriy etilishi tibbiyot xodimlarining o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlabgina qolmay, balki sog'liqni saqlash muassasalarining umumiy samaradorligini yangi bosqichga ko'taradi. Uzluksiz ta'lim va simulyatsion texnologiyalarning o'zaro integratsiyasi kadrlar salohiyatini oshirishning eng ishonchli mexanizmi sifatida xizmat qiladi. Kelgusida mazkur metodologiyani hududiy tez tibbiy yordam stansiyalariga bosqichma-bosqich tatbiq etish mamlakat miqyosida shoshilinch tibbiy xizmat sifatini yagona va yuqori standartga keltirish imkonini beradi.

Xulosa Shoshilinch tez tibbiy yordam brigadalari xodimlarini uzluksiz kasbiy ta'lim tizimida o'qitish jarayoniga simulyatsion texnologiyalar va amaliy keys-metodlarni integratsiya qilish xodimlarning kasbiy tayyorgarlik darajasini sezilarli darajada oshiradi. Taklif etilgan uslubiy yondashuvlarni o'quv jarayoniga tatbiq etish shoshilinch tibbiyot xodimlarining ekstremal va favqulodda vaziyatlarda to'g'ri hamda tezkor qaror qabul qilish ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shuningdek,

ushbu innovatsion yondashuv o'quvchilar va amaliyotchi xodimlar o'rtasida jamoaviy ishlash (teamwork) hamda o'zaro samarali muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratadi. Simulyatsion o'yinlar va real hayotiy vaziyatlarga asoslangan keyslar orqali xodimlar turli murakkab tibbiy holatlarda stressni boshqarish va psixologik barqarorlikni saqlash malakasiga ega bo'ladilar. Bundan tashqari, ta'lim jarayoniga zamonaviy raqamli texnologiyalar va amaliy topshiriqlarni tatbiq etish olingan bilimlarni uzoq muddatli xotirada saqlab qolish hamda ularni real ish faoliyatida tezkor qo'llash imkonini beradi. Bu esa, o'z navbatida, shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish sifatini oshirish va bemorlar hayotini saqlab qolish ko'rsatkichlarini yaxshilashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Павлова, в. (2023). Използване на контекст в обучението по химия за ангажираност на учениците от ix клас по тема " едновалентни алкохоли". *Natural science & advanced technology education*, 32.
2. Djurayevna, K. M. (2021). Russian Language as A Foreign Language in Medical Universities. *Eurasian Journal of Research, Development and Innovation*, 3, 14-18.
3. Койилова, М. Д., & Кароматов, И. Д. (2017). Фасоль как лечебное средство (обзор литературы). *Биология и интегративная медицина*, (8), 114-133.
4. Койилова, М. Д. (2018). Синяк обыкновенный, итальянский. *Биология и интегративная медицина*, (9), 117-121.
5. Койилова, М. Д. (2020). Изменение Культуры Семейных Ценностей В Условиях Перехода К Модели Современной Семьи. In Сборники конференций НИЦ Социосфера (No. 8, pp. 164-167). Общество с ограниченной ответственностью Научно-издательский центр " Социосфера".
6. Djuraevna, K. M. (2023). Methodology of Inclusion of Healthy Lifestyle Skills in Adolescents with Deviant Behavior.
7. QURBONOVA, G., & KOYILOVA, M. DEVIANT XULQLI O'SMIRLARNI MEHNAT VOSITASIDA TARBIYALASH. *Pedagogik mahorat*, 102.
8. Qoyilova, M. (2022). Xulqi og 'ishgan o 'smirlarni mehnat vositasida tarbiyalash. *Buxoro davlat pedagogika instituti jurnali*, 2(2).
9. Mekhriniso Qoyilova. The need for professional competence development in the training of senior nurses. *Jamiyat va innovatsiyalar – Общество i innovatsii – Society and innovations Journal* home page: <https://inscience.uz/index.php/socinov/index>
10. Khoyilova Mekhriniso Djuraevna MIDDLE EUROPEAN SCIENTIFIC BULLETIN ISSN 2694-9970 Middle European Scientific Bulletin, VOLUME 17 Oct 2021 Copyright (c) 2021 METHODS OF FORMATION OF POSITIVE BEHAVIOR IN ADOLESCENTS.
11. Qoilova , M. (2023). DEVELOPMENT OF CREATIVE ABILITIES IN THE TRAINING OF SENIOR NURSES THROUGH THE STRUCTURAL ANALYSIS OF PROFESSIONAL COMPETENCE AND PROFESSIONAL MOBILITY. *Yevraziyskiy jurnal akademicheskix issledovaniy*, 3(9), 137–141. izvlecheno ot <https://inacademy.uz/index.php/ejar/article/view/20623> DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8371586>